

BOOK REVIEW:

“Long-term Care for the Elderly in Europe Development and Prospects”

Edited by Bent Greve

พระปยุตญาพัฒน์ แสงวงศ์ดี*

การดูแลระยะยาว กำลังเป็นปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในรัฐสวัสดิการร่วมสมัยหลายแห่งทั่วโลก อันเนื่องมาจากสถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นทำให้เกิดภาวะสังคมผู้สูงอายุในหลายประเทศทั่วโลกขณะนี้ โดยหนังสือ Long-term Care for the Elderly in Europe : Development and Prospects ได้นำเสนอกรณีศึกษาอย่างละเอียดของ 11 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ได้แก่ ฮังการี ลิทัวเนีย โปแลนด์ โปรตุเกส อิตาลี กรีซ สหราชอาณาจักร (31 มกราคม 2563 สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากความเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป) เยอรมัน ฟินแลนด์ และเดนมาร์ก ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงระบบการจัดสวัสดิการที่แตกต่างกันในแต่ละรัฐสวัสดิการ รวมถึงโครงการ และมุมมองต่อการลงทุนทางสังคมที่รัฐมีให้กับการดูแลระยะยาว

หนังสือเล่มนี้รวบรวมโดยบรรณาธิการ คือ Bent Greve ศาสตราจารย์ด้านการวิเคราะห์รัฐสวัสดิการ ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการที่ครอบคลุมเนื้อหาหลายด้าน เช่น การประกันสังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านยุโรปศึกษา ปัจจุบันเป็นบรรณาธิการในระดับภูมิภาค และผู้แก้ไขเฉพาะพิเศษในด้านนโยบายสังคม และการบริหาร

สำหรับผู้เขียนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วย

Zofia

Czepulis-

Rutkowska

นักวิจัยอาวุโส

ในสถาบัน

แรงงานและ

สังคมศึกษาใน

วอร์ซอ

(โปแลนด์),

Róbert I. Gál

นักวิจัยอาวุโสที่

สถาบันวิจัยประชากรศาสตร์ฮังการี และศาสตราจารย์ของ Corvinus University (CUB) ในบูดาเปสต์ (ฮังการี), Caroline Glendinning ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แห่ง University of York

(สหราชอาณาจักร), Giovanni Lamura นักวิจัยของ Department of Gerontological Research of the Italian National Research Centre on Ageing (INRCA), Ismo Linnosmaa ศาสตราจารย์ และรองผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพและเศรษฐศาสตร์สังคม (CHESS) ที่สถาบันเพื่อสุขภาพและสวัสดิการแห่งชาติ ฟินแลนด์, Alexandra Lopes อาจารย์อาวุโสและนักวิจัยในภาควิชาสังคมวิทยา แห่ง University of Porto (โปรตุเกส), Margitta Mätzke ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการเมืองและนโยบายสังคม ที่ Johannes Kepler University ในเมืองลินซ์ Linz (ออสเตรีย), Lien Nguyen นักวิจัยอาวุโส ที่ศูนย์สุขภาพและเศรษฐศาสตร์สังคม (CHESS) ที่สถาบันสุขภาพและสวัสดิการแห่งชาติในประเทศฟินแลนด์, Emmanuele Pavolini ศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา เศรษฐกิจและนโยบายสังคมที่ University of Macerata (อิตาลี), Virginija Poškutė นักวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจและสังคม และทำงานให้กับ ISM University of Management and Economics (ลิทัวเนีย), Costanzo Ranci ศาสตราจารย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์สังคมวิทยา ที่ Polytechnic of Milan (อิตาลี), Platon Tinios ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ที่ University of Piraeus (กรีซ) และ Tobias Wiß นักวิจัยหลังปริญญาเอก ที่ Hertie School of Governance ในเบอร์ลิน (เยอรมนี) โดยหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 12 บท ในบทที่ 1 อธิบายเกี่ยวกับการดูแลระยะยาว บทที่ 2 - 11 นำเสนอการดูแลระยะยาวของรัฐสวัสดิการในแต่ละประเทศ และบทที่ 12 บทสรุป

บทที่ 1 อธิบายเกี่ยวกับการดูแลระยะยาวที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญในรัฐสวัสดิการร่วมสมัยหลายแห่งทั่วโลก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์ อัตราการเกิดลดลง แต่อัตราประชากรในวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น รัฐสวัสดิการในฐานะผู้ดูแลเพื่อให้เกิดสุขภาวะสำหรับประชากรทุกคนในประเทศจึงมีมุมมองด้านการลงทุนทางสังคมในการดูแลระยะยาว เพราะเมื่อประชากรวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในการดูแลระยะยาวก็ต้องเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งอาจกลายเป็นแรงกดดันโดยเฉพาะทางด้านการเศรษฐกิจที่รัฐอาจมีความจำเป็นต้องลดทอนงบประมาณด้านสวัสดิการลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบส่วนบุคคล คือเมื่อผู้สูงอายุอยู่ร่วมกันก็ให้ผู้สูงอายุอีกคนหนึ่งเป็นผู้ดูแล หรือการให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล หรือจะเป็นการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคมของภาครัฐ เป็นต้น

บทที่ 2 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในฮังการี ซึ่งดูเหมือนว่าการดูแลระยะยาวในฮังการีนั้นรัฐให้ความสำคัญที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเด็นอื่น ๆ เพราะมองว่าการดูแลผู้สูงอายุเป็นวัฒนธรรมที่ครอบครัวจะต้องดูแลมากกว่าให้สังคมหรือรัฐเป็นผู้ดูแล สำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 62 ปี ถือว่าเป็นวัยเกษียณมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ทุกคน แต่หลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ.2551 รัฐเริ่มเข้มงวดมากขึ้น โดยจะมีการทดสอบสมรรถภาพผู้สูงอายุก่อนรับสิทธิเงินสงเคราะห์ ด้านบริการสุขภาพ มีบริการดูแลที่บ้านแต่ก็มีค่าธรรมเนียมการใช้บริการ สำหรับการให้บริการ

ดูแลระยะยาวในสถานดูแลผู้สูงอายุ แม้จะมีมากกว่า 50,000 แห่ง แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการดูแลระยะยาวส่วนใหญ่จึงเป็นหน้าที่หลักของครอบครัว และสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว

บทที่ 3 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในลิทัวเนีย โดยในลิทัวเนียมีอัตราการเพิ่มขึ้นจำนวนมากของผู้สูงอายุ สวนทางกับจำนวนประชากรในวัยทำงานที่ลดลง ซึ่งสร้างภาระแรงกดดันให้กับระบบการดูแลระยะยาวเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะโครงการประกันสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งมอบเงินสงเคราะห์เพื่อการดูแลในระยะยาว สำหรับระบบการดูแลระยะยาวในลิทัวเนียไม่ถือว่าเป็นนโยบายทางสังคมหรือบริการสาธารณะที่แยกออกมาต่างหาก แต่ได้ถูกจัดรวมเข้ากับระบบบริการสุขภาพและสังคมแห่งชาติ และนอกจากภาครัฐที่ให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ก็ยังมีภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ

บทที่ 4 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในโปแลนด์ สำหรับคำจำกัดความว่าการดูแลระยะยาวในโปแลนด์ ยังไม่มีความชัดเจนว่าการดูแลระยะยาวคืออะไร จึงทำให้ขอบข่ายระหว่างสุขภาพและการดูแลระยะยาวเป็นปัญหาในโปแลนด์ ส่งผลให้การดูแลระยะยาวเป็นบริการที่มีไว้สำหรับการซื้อขายและจำกัดอยู่ในกลุ่มที่มีกำลังในการซื้อ สำหรับในโปแลนด์นั้นครอบครัวยังเป็นผู้ดูแลหลักในการดูแลระยะยาว ส่วนภาครัฐดูแลผ่านระบบสุขภาพและความช่วยเหลือทางสังคม ปัจจุบันแนวโน้มเรื่อง

การดูแลระยะยาวได้รับความสนใจมากขึ้นจากภาครัฐ มีการปรับเกณฑ์การเกษียณอายุลดลงเหลือ 60 ปี สำหรับผู้หญิง และ 65 ปี สำหรับผู้ชาย มีการกำหนดให้การดูแลระยะยาวเป็นนโยบายที่มีความเชื่อมโยงกับอัตราของประชากรในวัยสูงอายุ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีที่รัฐให้ความสำคัญกับการดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุ

บทที่ 5 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในโปรตุเกส ที่มีแนวโน้มของการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และครอบคลุมการดูแลระยะยาวที่เป็นแบบทางการโดยภาครัฐ และระบบการดูแลแบบผสมซึ่งดำเนินการโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีความเข้มแข็งในเรื่องการดูแลระยะยาว โดยองค์กรเหล่านี้จะได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงานด้วย และยังมีการบูรณาการระบบการดูแลสุขภาพร่วมกับบทบาทการมีส่วนร่วมของครอบครัว ระยะแรกการดูแลระยะยาวในโปรตุเกสถูกจำกัดเฉพาะการช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตประจำวัน และไม่ครอบคลุมการดูแลสุขภาพ จึงถูกกำหนดให้เป็นเพียงระบบการดูแลสังคมเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการรวมการดูแลสุขภาพและการดูแลสังคมเข้าด้วยกัน ในรูปแบบเครือข่ายให้บริการดูแลอย่างต่อเนื่องระหว่างการดูแลในโรงพยาบาล และการดูแลแบบที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยรูปแบบนี้ไม่ได้เข้ามาทดแทนระบบการดูแลสังคมที่มีอยู่เดิม แต่เป็นการดำเนินงานร่วมในระบบคู่ขนาน ซึ่งทำให้การดูแลระยะยาวครอบคลุมการดำเนินชีวิตประจำวัน ความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ที่เกิดขึ้นจากอายุที่เพิ่มขึ้น

บทที่ 6 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในอิตาลี ซึ่งได้กลายเป็นประเด็นในนโยบายทางสังคม เพราะการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ต้นทุนการดูแลระยะยาวที่เพิ่มขึ้น และความสามารถในการดูแลของครอบครัวที่ลดลง อิตาลียังมีระดับการพัฒนาเรื่องการดูแลระยะยาวที่ต่ำ โดยรัฐเน้นไปที่การให้เงินสงเคราะห์และให้ครอบครัวมีบทบาทหลักในการดูแล จึงนำไปสู่การจ้างผู้ดูแลซึ่งเป็นผู้อพยพเพราะมีค่าแรงต่ำ และกลายมาเป็นการดูแลรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานระหว่างการพึ่งพาครอบครัวและการจ้างผู้ดูแลส่วนตัว แต่การดูแลรูปแบบใหม่นี้ก็เข้าถึงได้เฉพาะชนชั้นกลางและชนชั้นสูงที่มีกำลังซื้อเท่านั้น ส่วนชนชั้นล่างก็ต้องพึ่งเงินสงเคราะห์ที่รัฐจัดสรรให้เพื่อซื้อบริการดูแลจากเอกชน ซึ่งอาจจะมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าซึ่งรวมถึงคุณภาพด้วย

บทที่ 7 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในกรีซ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา กรีซเริ่มประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง หนี้สาธารณะเพิ่มมากขึ้นจากหลายเหตุปัจจัย ส่งผลให้การดูแลระยะยาวได้รับผลกระทบ รัฐไม่สามารถดูแลได้อย่างเต็มที่เนื่องจากต้องลดภาระค่าใช้จ่ายลงเพื่อบรรเทาวิกฤติเศรษฐกิจและหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นช่องทางให้บริการภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการให้บริการด้านการดูแลระยะยาว ซึ่งดำเนินการโดยอดีตนักสังคมสงเคราะห์ จัดบริการแบบหวังผลกำไร และแบบไม่หวังผลกำไร ด้านเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ยังเป็นภาระที่รัฐยังคงดำเนินการต่อไป เพราะเงินจำนวนนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังช่วยเหลือลูกหลานของผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากการว่างงานอีกด้วย

อย่างไรก็ตามแม้วิกฤติเศรษฐกิจจะทุเลาลง แต่ปัญหานี้สาธารณะยังคงเป็นภาระผูกพัน หากรัฐไม่สามารถบริหารด้านการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจส่งผลต่อการจัดสวัสดิการการเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุได้ในอนาคต

บทที่ 8 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในสหราชอาณาจักร ซึ่งกำลังเป็นปัญหาและอยู่ในช่วงวิกฤติ เพราะงบประมาณและบริการไม่เพียงพอต่อแนวโน้มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว และนอกจากงบประมาณจะไม่เพียงพอแล้วยังมีการตัดงบประมาณอีกด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระตมทุนสาธารณะขององค์กรการกุศลและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่ให้บริการดูแลที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ และมีแนวโน้มที่จะให้บริการในระยะสั้นมากขึ้นในกรณีพักฟื้นจากความเจ็บป่วยเท่านั้น ส่วนการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุต้องหันมาพึ่งพาการดูแลจากครอบครัวมากขึ้น แต่ที่น่าเป็นห่วงคือผู้สูงอายุที่ไม่มีผู้ดูแลอาจมีความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตเพราะไม่ได้รับการดูแลขั้นพื้นฐาน จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้รัฐจึงวางแผนระยะยาวโดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลด้านการจัดเก็บภาษีเพื่อนำมาเป็นเงินทุนในการดูแลระยะยาว และภายใต้การดำเนินงานของการเมืองท้องถิ่น จะส่งผลให้กองทุนสาธารณะและระดับของการบริการมีแนวโน้มที่มากขึ้นในอนาคต

บทที่ 9 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในเยอรมนี โดยในเยอรมนีให้ความสำคัญกับการดูแลระยะยาว มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากงบประมาณที่รัฐสนับสนุน และถึงแม้ก่อนหน้านี้เยอรมนี

รมณีจะประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ แต่ก็ฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว และสิ่งที่ทำให้เยอรมนีมีความแตกต่างเรื่องการดูแลระยะยาวจากรัฐสวัสดิการอื่น คือแม้จะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแต่งบประมาณที่สนับสนุนไม่ได้ถูกจำกัดหรือตัดทอนเหมือนในประเทศยุโรปอื่น ๆ เช่น สเปน สหราชอาณาจักร ฟินแลนด์ นอกจากจะไม่มีนโยบายจำกัดหรือตัดทอนงบประมาณแล้ว ยังได้ปฏิรูปนโยบายการดูแลระยะยาว ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป โดยเพิ่มสิทธิประโยชน์ทั้งในการดูแลที่บ้านและที่อยู่อาศัย มุ่งเป้าหมายให้ผู้ได้รับสิทธิทุกคนจะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น ซึ่งเหตุผลสำคัญที่รัฐสามารถดำเนินการเช่นนี้ได้ก็เพราะการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งนั่นเอง

บทที่ 10 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในฟินแลนด์ หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2551 มีการตัดทอนงบประมาณค่าใช้จ่ายสาธารณะ และค่าใช้จ่ายในบริการดูแลระยะยาวสำหรับประชากรสูงอายุ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในการดูแลแบบต่อเนื่อง ซึ่งในอดีตดำเนินการโดยสถาบันของรัฐ ไปเป็นการดูแลโดยชุมชน และการดูแลในสถานสงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัย รวมถึงแนวโน้มการให้ครอบครัวเข้ามามีบทบาทการดูแลมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สภาพเศรษฐกิจยังถูกสะท้อนให้เห็นในนโยบายการดูแลระยะยาว ซึ่งมีการปฏิรูปสถาบันของรัฐเพื่อลดค่าใช้จ่ายลง เน้นนโยบายสร้างความเข้มแข็งในการดูแลที่บ้านโดยให้ครอบครัวเข้ามามีบทบาท ทั้งหมดก็เพื่อต้องการลดการเติบโตของค่าใช้จ่ายในการดูแลระยะยาว

บทที่ 11 นำเสนอระบบการดูแลระยะยาวในเดนมาร์ก และรัฐสวัสดิการนอร์ดิกอื่น ๆ ซึ่ง

รัฐให้การดูแลระยะยาวตามสิทธิ โดยจะมีการประเมินความต้องการที่จำเป็นก่อนได้รับสิทธิ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มให้มีการดูแลระยะยาวที่บ้านเพื่อหลีกเลี่ยงการดูแลแบบสถาบัน แต่สำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นจริง ๆ รัฐก็มีการดูแลแบบสถาบันไว้รองรับ สำหรับการฟื้นฟูสมรรถภาพมีการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาช่วยเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และลดต้นทุนที่รัฐต้องจ่ายเพื่อจ้างบุคลากร ส่วนผู้ที่กำลังซื้ออาจใช้บริการบริษัทเอกชนที่แสวงหาผลกำไร ซึ่งช่องทางการตลาดกำลังเติบโตส่งผลถึงการแข่งขันด้านคุณภาพบริการ และถึงแม้จะมีการเติบโตของตลาดการให้บริการมากเพียงใด แต่การเข้าถึงยังจำกัดในกลุ่มผู้มีกำลังซื้อเท่านั้น

บทที่ 12 เป็นการสรุปและวิเคราะห์เปรียบเทียบสั้น ๆ เกี่ยวกับแนวโน้มและพัฒนาการของการดูแลระยะยาวในประเทศที่ปรากฏในหนังสือ ซึ่งต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราการเพิ่มของประชากรสูงวัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายสาธารณะที่รัฐต้องดูแล โดยปัญหานี้จะมีความรุนแรงอย่างมากเมื่อภาคประชาสังคมมีบทบาทลดลง และสิ่งที่จะช่วยลดแรงกดดันที่เกิดขึ้นได้นั้นรัฐอาจต้องให้ความสนใจนำเทคโนโลยีด้านสวัสดิการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลระยะยาวในผู้สูงอายุ

กล่าวโดยรวม หนังสือเล่มนี้นำเสนอ นโยบายสาธารณะด้านการดูแลระยะยาว มาตรการที่รัฐสวัสดิการในกลุ่มประเทศยุโรปใช้ ซึ่งแต่ละรัฐสวัสดิการก็มีความแตกต่างกัน และมีวิธีการรับมือกับภาวะสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน โดยหนังสือเล่มนี้

ไม่ได้ชี้แนวทางการดำเนินงานว่าวิธีการใดดีที่สุด หรือดีกว่าอีกวิธีหนึ่ง แต่ชี้ไปที่แนวคิดว่ามีอุปสรรคและความเสี่ยงด้านความไม่เท่าเทียมในการดูแลของแต่ละประเทศอย่างไร

โดยประเด็นที่น่าสนใจของหนังสือเล่มนี้คือการดูแลระยะยาวในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งแม้จะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เป็นรัฐสวัสดิการเหมือนกัน ประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ และมีอัตราประชากรในวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นเหมือนกัน แต่นโยบายของรัฐกลับมีความแตกต่าง ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลถึงความแตกต่างสามารถแยกได้ ดังนี้ 1) การฟื้นตัวจากสภาพเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่รัฐใช้พิจารณานโยบายการดูแลระยะยาว เพราะหากเศรษฐกิจฟื้นตัวเร็ว รัฐจะมีรายได้เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลระยะยาว ดังเช่น เยอรมนี 2) วัฒนธรรมการดูแลโดยครอบครัว เป็นปัจจัยที่รัฐนำมาพิจารณานโยบาย โดยเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและรัฐสามารถประหยัดงบประมาณการดูแลระยะยาว อีกนัยหนึ่งอาจมองได้ว่ารัฐกำลังผลกระทบการดูแลระยะยาวให้ประชาชนดูแลกันเอง ดังที่ปรากฏใน อังกฤษ อิตาลี สหราชอาณาจักร ฟินแลนด์ 3) การให้ภาคเอกชนเข้ามาดูแล ข้อเสียของปัจจัยนี้คือการสร้างความเหลื่อมล้ำ เพราะการใช้บริการจำเป็นต้องมีค่าบริการซึ่งเข้าถึงได้เฉพาะกลุ่มผู้มีกำลังซื้อเท่านั้น ถึงแม้รัฐจะสนับสนุนงบประมาณบางส่วนแต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังที่ปรากฏใน อังกฤษ ลิทัวเนีย โปแลนด์ อิตาลี กรีซ เดนมาร์ก 4) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคประชาสังคม และชุมชน ปัจจัยนี้ดูจะเป็นทางเลือกที่

นำมาใช้พิจารณาระบบการดูแลระยะยาวที่เหมาะสมในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ และรัฐจำเป็นต้องลดงบประมาณ เพราะอย่างน้อยประชาชนก็ได้รับการดูแลที่ดี ไม่มีค่าใช้จ่าย แต่อาจมีข้อเสียคือไม่สามารถกระจายการดูแลได้อย่างทั่วถึงทั้งระบบ ดังที่ปรากฏใน โปรตุเกส กรีซ สหราชอาณาจักร จากปัจจัยที่ส่งผลถึงนโยบายการดูแลระยะยาวที่รัฐจะต้องนำมาพิจารณาในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำ ทางออกที่ดีที่สุด คือ การทำให้ประเทศหลุดพ้นจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ แต่ก็อาจเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะการที่เศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ดังนั้นวิธีการที่อาจเป็นทางออกที่เหมาะสม คือ ภาครัฐสร้างการมีส่วนร่วมของ ภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน และสถาบันครอบครัว ให้เข้มแข็งและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทำหน้าที่เป็นเครือข่ายให้บริการดูแลระยะยาว ซึ่งในกรณีนี้รัฐสามารถลดงบประมาณบางส่วนลงได้ และประชาชนก็ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้ดูแลตนเองเพียงลำพัง

จากบทความในหนังสือทำให้มองเห็นสภาพของปัญหาที่แต่ละประเทศพบเจอจากภาวะสังคมผู้สูงอายุ ที่จำนวนประชากรผู้สูงวัยมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาวิกฤติอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความช่วยเหลือดูแลระยะยาว ที่แต่ละประเทศจะส่งมอบให้กับผู้สูงอายุ และแม้ว่าการดูแลระยะยาวจะเป็นศูนย์กลางของนโยบายสังคมที่แต่ละประเทศจะต้องให้ความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่รัฐจะมอบความมั่นคงในชีวิตให้กับประชาชนทุกคนเมื่อถึง

วัยสูงอายุ แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทุกฝ่ายอาจต้องหันหน้ามาแก้ไขร่วมกันเพื่อสร้างความสมดุลให้กับระบบสวัสดิการ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมระหว่างประชาชน ภาค

ประชาสังคม และรัฐ เพื่อสร้างความยั่งยืนในการดูแลระยะยาว

หนังสืออ้างอิง

Greve, B. (Ed.). (2017). *Long-term care for the elderly in europe : Development and prospects.* (Social welfare around the world, 3). Abingdon, Oxon: Routledge.